

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Навчально-наукового
інституту міжнародних відносин
ім. Б.Д.Гаврилишина

 Ірина ІВАЩУК

« 31 » серпня 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректора з науково-
педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

« 31 » серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

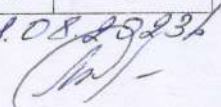
з дисципліни

«ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН»

ступінь вищої освіти – бакалавр
галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність – 052 Політологія
освітньо-професійна програма – «Міжнародні та
регіональні політичні комунікації»

Кафедра політології та філософії

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практичні заняття (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, КПЗ (год.)	СРС (год.)	Разом (год.)	Екзамен (семестр)
Денна	1	2	46	44	5	12	43	150	2

31.08.2023

Тернопіль – ЗУНУ
2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 052 «Політологія», затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 10 від 23.06.2023 р.).

Робочу програму склав доцент кафедри політології та філософії, кандидат історичних наук Руслан ЧИГУР

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політології та філософії (протокол № 1 від 28.08.23 р.).

Завідувачка кафедри

Тетяна ЧОЛАЧ

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 052 «Політологія» (протокол №1 від 29.08.23 р.).

Голова групи забезпечення спеціальності

Олег РУДАКЕВИЧ

Гарант ОП

Володимир ТОМАХІВ

ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “Зовнішня політика України та зарубіжних країн”

1. Опис дисципліни “Зовнішня політика України та зарубіжних країн”

Дисципліна “Зовнішня політика України та зарубіжних країн”	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Статус дисципліни Дисципліна – обов’язкова Мова навчання Українська мова
Кількість залікових модулів – 4	спеціальність 052 «Політологія»	Рік підготовки: <i>Денна – 1</i> Семестр: <i>Денна – 2</i>
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти бакалавр	Лекції: <i>Денна – 46</i> Практичні заняття: <i>Денна – 44</i>
Загальна кількість годин – 150		Самостійна робота: <i>Денна – 43</i> Тренінг, КПЗ – 12 Індивідуальна робота: <i>Денна – 5</i>
Тижневих годин – 10 з них аудиторних – 6		Вид підсумкового контролю – іспит

2. Мета і завдання дисципліни «Зовнішня політика України та зарубіжних країн»

2.1. Мета вивчення дисципліни: сформувати у студентів уявлення про процес формування й основний зміст зовнішньополітичної діяльності України за часи розвитку історичних етапів міжнародних відносин та на сучасному етапі, розуміння характеру впливу зовнішніх чинників на внутрішнє життя України, її сучасного геополітичного становища, інтересів, характеру відносин з іншими державами світу, а також базовими поняттями, умовами та правилами зовнішньої політики держави.

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

Оволодіти навичками аналізу зовнішньої політики України та сформувати уявлення про її місце в системі міжнародних відносин; виробити навички роботи з фаховою навчальною літературою та документами; навчити методиці самостійної роботи під час підготовки до занять та підсумкового контролю знань; виховати національно свідомого громадянина та професіонала.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

СК02. – Здатність застосовувати політологічне мислення для розв’язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.

СК03. – Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах. СК04. – Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.

СК06. – Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

СК10. – Здатність проводити дослідження та аналіз політичних явищ та процесів на місцевому, регіональному національному, та міжнародному рівнях з урахуванням взаємозалежності політичних та економічних процесів.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни:

Базові знання загальноосвітньої середньої школи, достатні для сприйняття світоглядних знань, концепцій.

2.5. Програмні результати навчання:

РН11. – Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.

РН13. – Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

РН17. – Спроможність проводити дослідження та аналіз політичних явищ і процесів на місцевому, регіональному, національному та міжнародному рівнях з урахуванням взаємозалежності політичних, економічних, правових та соціокультурних чинників

3. Програма навчальної дисципліни: «Зовнішня політика України та зарубіжних країн»

Змістовий модуль 1. Витоки, історія встановлення та розвитку української зовнішньої політики.

Тема 1. Зовнішня політика Київської Русі та Галицько-Волинського князівства.

Зовнішня політика князя Кия. Історія руських походів на південь, кримський напрямок, Малоазійське побережжя Чорного моря. Взаємини русичів із візантійським імператором Феодіором. Зовнішня політика князя Аскольда. Історія русько-візантійських відносин за князів Олега, Ігоря, Ольги. Зовнішня політика князя Святослава. Зовнішня політика князя Володимира Великого. Запровадження християнства та його вплив на авторитет Київської Русі. Русько-польські та русько-угорські відносини за правління князя Володимира Великого. Зовнішня політика Ярослава Мудрого. Русько-візантійські стосунки другої половини XI — початку XII ст. Русько-німецькі відносини за київських князів Ізяслава та Всеволода Ярославовича (1078—1093). Русько-польські, русько-угорські та русько-чеські стосунки в XI столітті. Особливості русько-половецьких взаємин. Зовнішня політика Київської Русі періоду удільної роздробленості (1132—1240). Зовнішньополітична діяльність галицько-волинського князя Романа Мстиславовича. Галицько-волинсько-польські та галицько-волинсько-угорські стосунки у першій третині XIII ст. Зовнішня політика Данила Галицького. Зовнішня політика галицько-волинських князів Лева Даниловича та Юрія Львовича. Зовнішньополітична діяльність галицько-волинських братів Андрія та Лева Юрійовичів. Зовнішня політика галицько-волинського князя Болеслава-Юрія II.

Тема 2. Українське козацтво у міжнародних відносинах.

Походження терміну «козак», зовнішньополітичні причини появи козацтва. Зовнішня політика гетьмана Дмитра Вишневецького. «Псковська кампанія» 1681 р. Участь козацтва у російсько-польській війні 1617 р. Залучення козаків урядом Речі Посполитої до воєн із сусідніми державами. Відносини українських козаків із Кримським ханством і Туреччиною. Спроби залучення козаків на службу до європейських та азійських монархів.

Тема 3. Зовнішня політика держави Б. Хмельницького на міжнародній арені.

Польсько-українські стосунки за часів гетьманування Б.Хмельницького. Взаємини Б.Хмельницького та Яна Казимира. Козацько-татарські відносини за часів Б.Хмельницького. Взаємини української держави із Трансільванією, Туреччиною, Молдавією, Валахією, Венецією. Зовнішня політика козацької держави у 1654—1657 рр. Україно-російський союз. Україно-шведські відносини за гетьманування Б.Хмельницького.

Тема 4. Дипломатична діяльність Гетьманщини.

Зовнішня політика гетьмана І.Виговського. Суть Гадяцького договору. Україно-російська війна. Зовнішня політика гетьманів П.Тетері,

І.Брюховецького, П.Дорошенка, Д.Многогрішного, Ю.Хмельницького. Міжнародний контекст боротьби за незалежну державу Івана Мазепи та Пилипа Орлика. Згасання козацької держави у світлі українсько-російських відносин XVIII ст. Обмеження зовнішньої політики з боку російської держави гетьманів І.Скоропадського, П.Полуботка, Д.Апостола, К.Розумовського.

Тема 5. «Українське питання» у міжнародних відносинах у роки Першої світової війни.

Суть міжнародних суперечностей між двома світовими блоками – Антантою та Четвертого союзу. Суть 14 пунктів Президента США Вільсона. «Українська політика» царизму в роки Першої світової війни. Погляд на «українське питання» уряду Австро-Угорщини. Погляди на «українське питання» представників Франції та Великої Британії. Погляди тогочасної української еліти на ідею творення української державності: позиція Українського Товариства Поступовців, Української соціал-демократичної робітничої партії, Союзу визволення України, Дмитра Донцова.

Тема 6. Зовнішня політика України у добу Центральної Ради, Гетьманату, Директорії УНР та ЗУНР.

Початок зовнішньополітичної діяльності Української Центральної Ради. Погляди М.Грушевського на майбутнє української держави. Зовнішньополітичні альтернативи Української Центральної Ради. Брестський мир. Основні напрями зовнішньої політики УНР. Тенденції у зовнішньополітичній діяльності урядів Української Центральної Ради. Зовнішньополітична діяльність Української Держави П. Скоропадського. Спроба відновлення стосунків із Антантою. Початок дипломатичної діяльності Директорії УНР. Злука УНР і ЗУНР. Франко-українські переговори (грудень 1918 — квітень 1919 рр.). Діяльність українських місій у державах Антанти. Дипломатія під час війни між УНР, Добровольчою армією А. Денікіна, Радянською Росією. Проблема державної приналежності Східної Галичини, Закарпаття та Північної Буковини в міжнародній політиці. Варшавський договір УНР з Польщею та його наслідки. Ризький мирний договір між Польщею та Росією та його наслідки для України.

Тема 7. Зовнішньополітична діяльність українських еміграційних урядів та українського радянського уряду у 1920-х рр.

Зовнішньополітична діяльність «екзильного» уряду УНР в Тарнові. Причини провальної зовнішньополітичної діяльності уряду УНР у вигнанні. Зовнішньополітична діяльність еміграційного уряду ЗУНР. Становлення зовнішньої політики уряду УСРР. Утворення Союзу РСР. Втрата Україною її дипломатичних прерогатив.

Тема 8. «Українське питання» у європейській політиці в міжвоєнний період та в роки Другої світової війни.

Переговори української делегації УНР з англійськими дипломатами у 1926 р. Ідея Франції про «Чорноморську Антанту» та місце України у ній. План Розенберга у 1926 р. відносно України. Переговори гетьмана І.Скоропадського з представниками Великої Британії та Німеччини. Карпатська Україна в

міжнародній політиці. Становище Карпатської України у складі Чехословацької республіки. Польсько-угорські претензії на Закарпаття. Проголошення незалежності Карпатської України, реакція фашистської Німеччини та СРСР. "Українське питання" в зовнішній політиці СРСР напередодні Другої світової війни. Пакт Ріббентропа-Молотова та його вплив на долю українських земель. Місце України в Гітлерівській концепції завоювання "життєвого простору". Проголошення Акту відновлення Української Держави 30 червня 1941. Проблема українсько-польського кордону в міжнародній політиці. Відновлення діяльності НКЗС УРСР. Розгортання діяльності МЗС УРСР у перші повоєнні роки. Участь УРСР у діяльності міжнародних організацій. Україна – одна із країн засновниць ООН.

Тема 9. Зовнішньополітична діяльність урядів УРСР у другій половині ХХ століття.

Українська дипломатія періоду «відлиги». Зовнішньополітична діяльність УРСР в 60—80-х роках ХХ століття. Участь української делегації в засіданнях ООН та міжнародних конференціях та організаціях. Міжнародні ініціативи делегації УРСР.

Тема 10. Основи зовнішньої політики сучасної української держави.

Становлення основ зовнішньої політики України. Декларація про державний суверенітет України. Боротьба за міжнародне визнання України. Розбудова зовнішньополітичної служби держави. Становлення двосторонніх відносин із державами сусідами та європейськими країнами. Розподілення зовнішньополітичних функцій. Територіальна цілісність і непорушність кордонів. Ядерні гарантії Україні. Матеріальні і культурні втрати України після розпаду СРСР. Захист прав українських громадян за кордоном. Формування міжнародного іміджу України.

Змістовий модуль 2. Особливості зовнішньої політики зарубіжних країн на сучасному етапі розвитку по відношенню до України

Тема 11. Російсько-українські відносини та відносини з державами євразійського пострадянського простору.

Становлення відносин з Російською Федерацією. Договір про дружбу, партнерство і співробітництво. Інтереси України та основні форми співпраці на пострадянському просторі (СНД, ЄврАзЕС, Митний Союз, ЄСП, Євразійський Союз). Відносини України з країнами євразійського пострадянського простору: Казахстан, Туркменістан, Азербайджан, Вірменія, Грузія. Російсько-українські відносини за президенства П.Порошенка. Анексія Росією Криму та розв'язання війни на Донбасі. Російсько-українські відносини за президенства В.Зеленського. «Норманський формат» та його роль у припиненні війни на Донбасі. Російсько-українська війна.

Тема 12. Україна у зовнішній політиці Європейського Союзу (ЄС) і країн Європи.

Роль європейських держав у світовій політиці та системі міжнародних відносин. Європейська інтеграція – стратегічний і цивілізаційний вибір українського суспільства. Україна – ЄС: налагодження і розвиток відносин. Міжнародно-правова база та механізм співробітництва України з ЄС. Угода про партнерство і співробітництво між Україною та ЄС, підписана 14 червня 1994 року в Люксембурзі, її значення. Саміти Україна – ЄС як найважливіша форма розвитку партнерства і співробітництва. Вплив політичних та економічних факторів розвитку України на уповільнення темпів інтеграції України до ЄС. Сучасна політика ЄС щодо України. Сутність Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, ратифікована 16.09.2014 року. Утворення Поглибленої та всебічної зони вільної торгівлі між Україною та ЄС. Розбудова двосторонніх відносин України з провідними країнами Західної Європи. Становлення та розвиток стосунків з Німеччиною, Італією, Великобританією, Францією, Австрією та іншими державами регіону. Відносини України з країнами Центрально-Східної Європи: країнами Прибалтики, Чехією, Польщею, Румунією, Угорщиною, Болгарією та іншими. Безвізовий режим між Україною та ЄС.

Тема 13. Відносини Сполучених Штатів Америки (США) та Канади з Україною: динаміка та актуальні проблеми співробітництва.

Посилення ролі США в міжнародних відносинах внаслідок краху біполярного світу. Передумови розбудови українсько-американських стосунків. Позиція США в українському питанні та ставлення до України в контексті американської "східної" політики кінця 80-х – початку 90-х рр. ХХ століття. Визнання України як суверенної держави і встановлення дипломатичних відносин між двома країнами. Місце США та України у системі зовнішньополітичних пріоритетів одна одної. Етапи українсько-американських відносин. Перехід від політики тиску на Україну до політики партнерства і співробітництва. "Тристороння заява" від 14 січня 1994 року в Москві та її значення. Роль США у наданні Україні фінансової допомоги, вирішенні проблем ядерного роззброєння, гарантуванні безпеки та територіальної цілісності нашої держави. "Хартія українсько-американського партнерства, дружби і співробітництва" (22.11.1994 р.). Нормативно-правова база відносин. Створення комісії "Кучма – Гор", її діяльність. Вихід українсько-американських стосунків на рівень стратегічного партнерства. Активізація українсько-американських відносин за президентства В.Ющенка. «Хартія Україна – США про стратегічне партнерство» (19 12.2008 р.). Українсько-американські відносини в 2010-2014 роках. Актуальні питання українсько-американських відносин на сучасному етапі. Економічне, військове, політичне, гуманітарне співробітництво в 2014-2019 рр. Україно-канадські відносини.

Тема 14. Країни Азійського-Тихоокеанського регіону у зовнішньополітичних відносинах з Україною.

Стратегічні та економічні інтереси України в АТР. Встановлення й розвиток відносин з Китайською Народною Республікою (КНР). Нарощування договірно-правової бази українсько-китайських стосунків. Декларація про розвиток та поглиблення відносин дружби і співробітництва між Україною і КНР (9.12.1995 р.). Стан і перспективи двосторонніх відносин. Налагодження стосунків України з Японією. Особливості нормативно-правової бази взаємин. Сучасний стан і перспективи японсько-українських відносин. Індійсько-українські стосунки. Договір про дружбу і співробітництва між Україною і Республікою Індія від 27 березня 1992 року. Необхідність пошуків двосторонніх відносин. Співробітництво Бразилії з Україною. Основні напрямки співпраці, здобутки, вихід на рівень стратегічного партнерства. Стосунки країн Латинської Америки – Аргентини, Мексики, Чилі, Куби з Україною: їх стан, перспективи розвитку.

Тема 15. Діяльність України в міжнародних організаціях.

Участь України в діяльності ООН та її спеціалізованих установ як один з пріоритетних напрямів зовнішньої політики держави. Головування представника України на 52-й сесії Генеральної асамблеї ООН, яка увійшла у історію як "сесія реформ", яка ухвалила всеосяжну програму реформування цієї організації. Членство України в Раді Безпеки ООН в 2000-2001 рр. Позиція України щодо реформування Ради Безпеки ООН. Миротворча діяльність України в світі. Роль ООН у врегулюванні російсько-українського конфлікту. Україна та ОБСЄ, приєднання до Гельсінкського процесу. Проекти ОБСЄ в Україні. Позитивний вплив ОБСЄ в Україні на стабілізацію ситуації в Автономній Республіці Крим (1994 р.). Робота ОБСЄ в Україні: завдання та результати (2014-2016 рр.). Співробітництво України з Організацією Північноатлантичного договору (НАТО). Рада Північноатлантичного співробітництва, згодом (з травня 1997 року) Рада євроатлантичного партнерства – важливий механізм консультацій і співробітництва з питань безпеки між Україною та НАТО. Участь України у Програмі "Партнерство заради миру". Хартія про особливе партнерство між Україною та НАТО від 09 липня 1997 року. План дій, схвалений 22 листопада 2002 року у Празі, в рамках якого реалізується щорічний Цільовий план Україна – НАТО. Державна програма співробітництва України з НАТО. Перспективи членства України в цій організації. Участь України в субрегіональному співробітництві країн регіону – діяльності Центральноевропейської ініціативи (ЦЕІ), Організації Чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС), Дунайської комісії тощо. Співпраця із питань утвердження демократії, безпеки й стабільності з Вишеградською четвіркою (Польща, Словаччина, Угорщина, Чехія) та іншими об'єднаннями. Участь української делегації в парламентській асамблеї ради Європи (ПАРЄ): успіхи та поразки.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни “Зовнішня політика України та зарубіжних країн” (денна форма навчання)

Тема	Кількість годин						
	Лекції	Практичні заняття	ІРС	Тренінг, КПЗ	СРС	Контрольні заходи	
Змістовий модуль 1. ВИТОКИ, ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ							
Тема 1. Зовнішня політика Київської Русі та Галицько-Волинського князівства.	4	4		6	2	Поточне	
Тема 2. Українське козацтво у міжнародних відносинах.	2	2			2		
Тема 3. Зовнішня політика держави Б.Хмельницького на міжнародній арені.	2	2			2		
Тема 4. Дипломатична діяльність Гетьманщини.	2	2			2		
Тема 5. «Українське питання» у міжнародних відносинах у роки Першої світової війни.	2	2	1		2		
Тема 6. Зовнішня політика України у добу Центральної Ради, Гетьманату, Директорії УНР та ЗУНР.	4	4	1		3		
Тема 7. Зовнішньополітична діяльність українських еміграційних урядів та українського радянського уряду у 1920-х рр.	2	2			2		опитування
Тема 8. «Українське питання» у європейській політиці в міжвоєнний період та в роки Другої світової війни.	2	2			2		
Тема 9. Зовнішньополітична діяльність урядів УРСР.	2	2			2		
Тема 10. Основи зовнішньої політики сучасної української держави	4	4	1		4		
Змістовий модуль 2 ОСОБЛИВОСТІ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ПО ВІДНОШЕННЮ ДО УКРАЇНИ							
Тема 11. Російсько-українські відносини та відносини з державами євразійського пострадянського простору.	4	4	1	6	4	Поточне	
Тема 12. Україна у зовнішній політиці Європейського Союзу (ЄС) і країн Європи.	4	4	1		4		
Тема 13. Відносини Сполучених Штатів Америки (США) та Канади з Україною: динаміка та актуальні проблеми	4	2			4		

співробітництва.						
Тема 14. Країни Азійського-Тихоокеанського регіону у зовнішньополітичних відносинах з Україною.	4	4			4	опитування
Тема 15. Діяльність України в міжнародних організаціях.	4	4			4	
Всього	46	44	5	12	43	

5. Тематика практичних занять

Практичне заняття №1

Тема: Зовнішня політика Київської Русі та Галицько-Волинського князівства.

Мета: Ознайомлення з особливостями та формами зовнішньої політики в період існування та розвитку Київської Русі та Галицько-Волинського князівства.

Питання для обговорення:

- 1 Мета, завдання, результати навчання студента при вивченні дисципліни «Зовнішня політика України»
- 2 Про наше походження.
- 3 Київська Русь і світ.
- 4 Міжнародні відносини Галицько-Волинської держави.

Практичне заняття №2

Тема: Українське козацтво у міжнародних відносинах.

Мета: Вивчення зовнішньо-політичного впливу українського козацтва на хід світових подій середньовічної Європи.

Питання для обговорення:

1. Зовнішньополітичні причини появи козацтва.
2. Залучення козаків урядом Речі Посполитої до воєн із сусідніми державами.
3. Відносини українських козаків із Кримським ханством і Туреччиною.
4. Спроби залучення козаків на службу до європейських та азійських монархів.

Практичне заняття №3

Тема: Зовнішня політика держави Б. Хмельницького на міжнародній арені.

Мета: Ознайомлення із особливостями зовнішньо-політичного курсу держави гетьмана Б. Хмельницького на міжнародній арені.

Питання для обговорення:

1. Польсько-українські стосунки за часів гетьманування Б.Хмельницького.
2. Взаємини Б.Хмельницького та Яна Казимира.
3. Козацько-татарські відносини за часів Б.Хмельницького.
4. Взаємини української держави із Трансільванією, Туреччиною, Молдавією, Валахією, Венецією.
5. Зовнішня політика козацької держави у 1654—1657 рр.
6. Україно-російський союз.
7. Україно-шведські відносини за гетьманування Б.Хмельницького.

Практичне заняття №4

Тема: Дипломатична діяльність Гетьманщини.

Мета: З'ясування основних напрямів зовнішньо-політичної діяльності козацьких дипломатів періоду української державності Гетьманщини.

Питання для обговорення:

1. Зовнішня політика гетьмана І.Виговського. Суть Гадяцького договору. Україно-російська війна.
2. Зовнішня політика гетьманів П.Тетері, І.Брюховецького, П.Дорошенка, Д.Многогрішного, Ю.Хмельницького.
3. Міжнародний контекст боротьби за незалежну державу Івана Мазепи та Пилипа Орлика.
4. Згасання козацької держави у світлі українсько-російських відносин XVIII ст.
5. Обмеження зовнішньої політики з боку російської держави гетьманів І.Скоропадського, П.Полуботка, Д.Апостола, К.Розумовського.

Практичне заняття №5

Тема: «Українське питання» у міжнародних відносинах у роки Першої світової війни.

Мета: Вивчення позицій провідних європейських держав та міжнародних блоків на «українське питання» в роки Першої світової війни.

Питання для обговорення:

1. Суть міжнародних суперечностей між двома світовими блоками – Антантою та Четверного союзу.
2. Суть 14 пунктів Президента США Вільсона.
3. «Українська політика» царизму в роки Першої світової війни.
4. Погляд на «українське питання» уряду Австро-Угорщини.
5. Погляди на «українське питання» представників Франції та Великої Британії.
6. Погляди тогочасної української еліти на ідею творення української державності: позиція Українського Товариства Поступовців, Української соціал-демократичної робітничої партії, Союзу визволення України, Дмитра Донцова.

Практичне заняття №6

Тема: Зовнішня політика України у добу Центральної Ради, Гетьманату, Директорії УНР та ЗУНР.

Мета: Проаналізувати суть зовнішньої політики української держави під час діяльності Центральної Ради, Гетьманату, Директорії та ЗУНР.

Питання для обговорення:

1. Початок зовнішньополітичної діяльності Української Центральної Ради. Погляди М. Грушевського на майбутнє української держави. Зовнішньополітичні альтернативи Української Центральної Ради.
2. Брестський мир. Основні напрями зовнішньої політики УНР. Тенденції у зовнішньополітичній діяльності урядів Української Центральної Ради.
3. Зовнішньополітична діяльність Української Держави П. Скоропадського. Спроба відновлення стосунків із Антантою.
4. Початок дипломатичної діяльності Директорії УНР. Злука УНР і ЗУНР.
5. Франко-українські переговори (грудень 1918 — квітень 1919 рр.). Діяльність українських місій у державах Антанти.
6. Дипломатія під час війни між УНР, Добровольчою армією А. Денікіна, Радянською Росією.
7. Проблема державної приналежності Східної Галичини, Закарпаття та Північної Буковини в міжнародній політиці.
8. Варшавський договір УНР з Польщею та його наслідки. Ризький мирний договір між Польщею та Росією та його наслідки для України.

Практичне заняття №7

Тема: Зовнішньополітична діяльність українських еміграційних урядів та українського радянського уряду у 1920-х рр.

Мета: Ознайомлення із зовнішньополітичною діяльністю українських еміграційних урядів та українського радянського уряду у 1920-х рр.

Питання для обговорення:

1. Зовнішньополітична діяльність «екзильного» уряду УНР в Тарнові.
2. Причини провальної зовнішньополітичної діяльності уряду УНР у вигнанні.
3. Зовнішньополітична діяльність еміграційного уряду ЗУНР.

4. Становлення зовнішньої політики уряду УСРР. Утворення Союзу РСР. Втрата Україною її дипломатичних прерогатив.

Практичне заняття №8

Тема: «Українське питання» у європейській політиці в міжвоєнний період та в роки Другої світової війни.

Мета: Порівняння підходів впливових європейських держав стосовно «українського питання» в міжвоєнний період та в роки Другої світової війни.

Питання для обговорення:

1. Переговори української делегації УНР з англійськими дипломатами у 1926 р. Ідея Франції про «Чорноморську Антанту» та місце України у ній.
2. План Розенберга у 1926 р. відносно України.
3. Переговори гетьмана І. Скоропадського з представниками Великої Британії та Німеччини.
4. Карпатська Україна в міжнародній політиці. Становище Карпатської України у складі Чехословацької республіки. Польсько-угорські претензії на Закарпаття.
5. Проголошення незалежності Карпатської України, реакція фашистської Німеччини та СРСР. "Українське питання" в зовнішній політиці СРСР напередодні Другої світової війни.
6. Пакт Ріббентропа-Молотова та його вплив на долю українських земель. Місце України в Гітлерівській концепції завоювання "життєвого простору".
7. Проголошення Акту відновлення Української Держави 30 червня 1941.
8. Проблема українсько-польського кордону в міжнародній політиці.
9. Відновлення діяльності НКЗС УРСР. Розгортання діяльності МЗС УРСР у перші повоєнні роки.

Практичне заняття №9

Тема: Зовнішньополітична діяльність урядів УРСР у другій половині ХХ століття.

Мета: Вивчення особливостей зовнішньої політики України в радянський період.

Питання для обговорення:

1. Українська дипломатія періоду «відлиги».
2. Зовнішньополітична діяльність УРСР в 60—80-х роках ХХ століття.
3. Участь української делегації в засіданнях ООН та міжнародних конференціях та організаціях.
4. Міжнародні ініціативи делегації УРСР.

Практичне заняття №10

Тема: Основи зовнішньої політики сучасної української держави.

Мета: Ознайомлення із особливостями сучасної зовнішньої політики України.

Питання для обговорення:

1. Становлення основ зовнішньої політики України. Декларація про державний суверенітет України. ....
2. Боротьба за міжнародне визнання України. ....
3. Розбудова зовнішньополітичної служби держави.
4. Становлення двосторонніх відносин із державами сусідами та європейськими країнами. ....
5. Розподілення зовнішньополітичних функцій. .
6. Територіальна цілісність і непорушність кордонів. Ядерні гарантії Україні.
7. Матеріальні і культурні втрати України після розпаду СРСР.
8. Захист прав українських громадян за кордоном.
9. Формування міжнародного іміджу України.

Практичне заняття №11

Тема: Російсько-українські відносини та відносини з державами євразійського пострадянського простору

Мета: Вивчення причин складних відносин між Росією та Україною та східно-євразійського напрямку у зовнішній політиці сучасної України.

Питання для обговорення:

1. Становлення відносин з Російською Федерацією. Договір про дружбу, партнерство і співробітництво.
2. Інтереси України та основні форми співпраці на пострадянському просторі (СНД, ЄврАзЕС, Митний Союз, ЄЄП, Євразійський Союз).
3. Відносини країн євразійського пострадянського простору: Казахстану, Туркменістану, Азербайджану, Вірменії, Грузії з Україною.
4. Російсько-українські відносини за президенства П.Порошенка. Анексія Росією Криму та розв'язання війни на Донбасі.
5. Російсько-українські відносини за президенства В.Зеленського.
6. «Норманський формат» та його роль у припиненні війни на Донбасі.

Практичне заняття №12

Тема: Україна у зовнішній політиці Європейського Союзу (ЄС) і країн Європи.

Мета: Ознайомлення із європейським вектором зовнішньої політики стосовно сучасної України.

Питання для обговорення:

1. Україна – ЄС: налагодження і розвиток відносин. Міжнародно-правова база та механізм співробітництва України з ЄС. Угода про партнерство і співробітництво між Україною та ЄС, її значення.
2. Саміти Україна – ЄС як найважливіша форма розвитку партнерства і співробітництва.
3. Вплив політичних та економічних факторів розвитку України на уповільнення темпів інтеграції України до ЄС.
4. Сучасна політика ЄС щодо України. Сутність
5. Розбудова двосторонніх відносин України з провідними країнами Західної Європи. Становлення та розвиток стосунків з Німеччиною, Італією, Великобританією, Францією, Австрією та іншими державами регіону.
6. Відносини України з країнами Центрально-Східної Європи: країнами Прибалтики, Чехією, Польщею, Румунією, Угорщиною, Болгарією та іншими.
7. Суть безвізового режиму між Україною та ЄС.

Практичне заняття №13

Тема: Відносини Сполучених Штатів Америки (США) та Канади з Україною: динаміка та актуальні проблеми співробітництва.

Мета: Вивчення особливостей американсько-українських та канадсько-українських взаємовідносин на сучасному етапі.

Питання для обговорення:

1. Передумови розбудови американсько-українських стосунків.
2. Етапи американсько-українських відносин.
3. Роль США у наданні Україні фінансової допомоги, вирішенні проблем ядерного роззброєння, гарантуванні безпеки та територіальної цілісності нашої держави.
4. Нормативно-правова база відносин. Створення комісії "Кучма – Гор", її діяльність. Вихід американсько-українських стосунків на рівень стратегічного партнерства.
5. Активізація українсько-американських відносин за президентства В.Ющенка. «Хартія Україна – США про стратегічне партнерство» (19.12.2008 р.).
6. Американсько-українські відносини в 2010-2014 роках.
7. Актуальні питання американсько-українських відносин на сучасному етапі. Економічне, військове, політичне, гуманітарне співробітництво в 2014-2019 рр.
8. Канадсько-українські відносини.

Практичне заняття №14

Тема: Країни Азійського-Тихоокеанського регіону у зовнішньополітичних відносинах з Україною.

Мета: Ознайомлення із вектором зовнішньої політики країн Азійського-Тихоокеанського регіону стосовно України.

Питання для обговорення:

1. Стратегічні та економічні інтереси України в АТР.
2. Встановлення й розвиток відносин з Китайською Народною Республікою (КНР). Нарощування договірно-правової бази українсько-китайських стосунків.
3. Налагодження стосунків України з Японією. Особливості нормативно-правової бази взаємин. Сучасний стан і перспективи українсько-японських відносин.
4. Індійсько-українські стосунки. Необхідність поглиблення двосторонніх відносин.
5. Співробітництво Бразилії з Україною. Основні напрямки співпраці, здобутки, вихід на рівень стратегічного партнерства.
6. Стосунки країн Латинської Америки – Аргентини, Мексики, Чилі, Куби з Україною: їх стан, перспективи розвитку.

Практичне заняття №15

Тема: Діяльність України в міжнародних організаціях.

Мета: Ознайомлення із діяльністю України у міжнародних організаціях.

Питання для обговорення:

1. Участь України в діяльності ООН та її спеціалізованих установ як один з пріоритетних напрямів зовнішньої політики держави.
2. Миротворча діяльність України в світі.
3. Роль ООН у врегулюванні російсько-українського конфлікту.
4. Україна та ОБСЄ, приєднання до Гельсінкського процесу. Проекти ОБСЄ в Україні. Робота ОБСЄ в Україні.
5. Співробітництво України з Організацією Північноатлантичного договору (НАТО). Участь України у Програмі "Партнерство заради миру". Перспективи членства України в цій організації.
6. Участь України в субрегіональному співробітництві країн регіону – діяльності Центральноєвропейської ініціативи (ЦЄІ), Організації Чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС), Дунайської комісії тощо. Співпраця із питань утвердження демократії, безпеки й стабільності з Вишеградською четвіркою (Польща, Словаччина, Угорщина, Чехія) та іншими об'єднаннями.
7. Участь української делегації в парламентській асамблеї ради Європи (ПАРЄ): успіхи та поразки.

6. ТРЕНІНГ, КПЗ

Тренінг з дисципліни «Зовнішня політика України та зарубіжних країн»

Тренінг є ретельно спланованим процесом надання чи поповнення знань, відпрацювання умінь і навичок, зміни чи оновлення певних ставлень, поглядів і переконань. Тренінг орієнтований на запитання та пошук.

Порядок проведення тренінгу:

а. **Вступна частина** проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.

б. **Організаційна частина** полягає у створенні робочого настрою у колективі студентів, визначенні правил у вигляді таблиць, бланків документів.

с. **Практична частина** реалізовується шляхом виконання завдань у групах студентів у кількості 3-5 осіб з певних проблемних питань теми тренінгового заняття.

д. **Підведення підсумків.** Обговорюється результати виконаних завдань у групах. Обмін думками з питань, які виносились на тренінгові заняття.

ТРЕНІНГ НА ТЕМУ

“МІЖНАРОДНІ СТРАТЕГІЧНІ АЛЬЯНСИ”

Мета тренінгу полягає в набутті вмінь аналізу законодавчих документів, міжнародних угод, проектів розвитку держави та інформації, представленої в періодичних виданнях. ....

Основним завданням є аналіз зовнішньоекономічної політики держави та формулювання її тенденцій розвитку, дослідження переваг та недоліків дійсної участі України в міжнародних економічних організаціях та можливості подальшої інтеграції держави у міжнародне економічне співтовариство.

Важливим є надання власної оцінки окресленим аспектам діяльності держави.

Основні поняття теми: стратегічний альянс (strategic alliance; спільне підприємство (joint venture); комплексний альянс (comprehensive alliance); функціональний альянс; виробничий альянс (production alliance); маркетинговий альянс (marketing alliance); фінансовий альянс (financial alliance); науково-технічний альянс. ....

Навчальне обладнання: мультимедійний проектор, комп'ютер, фліпчарт, маркери. ....

Структура заняття:

1. **Лекція - «прес-конференція» на тему «Міжнародні стратегічні альянси: тенденції та перспективи розвитку в Україні».** Лекція – «прес-конференція» на яку запрошують фахівців, експертів, консультантів (ці ролі розподіляються серед студентів) Застосовується для розгляду складних та широкоформатних тем, де рівень компетенції конкретного викладача вже недостатній. Іноді цей

вид занять носить назву «круглого столу». Така форма сприяє активному обговоренню та опрацюванню теми. **2. Практичне завдання.** Проаналізувати участь України в процесах міжнародної економічної інтеграції: стан, проблеми, перспективи. **3. Розгляд ситуаційної вправи з використанням принципу морфологічного аналізу.** Метод морфологічного аналізу був розроблений швейцарським астрономом Цвіккі. Сутність методу - вивчення різноманітних варіантів щодо сутності проблеми. Спочатку потрібно максимально точно сформулювати завдання: виявити усі основні дані майбутнього рішення і його окремих характеристик; скласти матриці усіх можливих варіантів за кожною із вказаних характеристик, потім усі дані просумувати в цілому; визначити конкретну значимість усіх варіантів розв'язування; вибрати найбільш придатні варіанти.

Ситуаційна вправа для розгляду. «Помилки об'єднання у роботі «Citicorp»
Восени 1998 р. компанія «Citicorp» об'єдналася з «Travelers Group». Об'єднання мало надходження в сумі близько 50 млрд дол., активи, що перевищували 700 млрд дол., та глобальну сферу дії. До злиття «Travelers Group» була найбільшою в США компанією зі страхування життя та майна від нещасних випадків. Крім того, «Travelers» здійснювала значні інвестиції в банківську сферу, біржову справу та управління активами. Страхові операції «Travelers» були майже завжди внутрішніми за своїм спрямуванням, хоч банківські інвестиції та операції з управління активами мали певною мірою міжнародний характер.«Citicorp» до злиття був одним із найзначніших у світі глобальних банків. Бізнес «Citicorp» вівся у двох основних напрямках: корпоративна банківська діяльність та обслуговування населення (роздрібна діяльність). У корпоративній сфері бізнесу компанії було зосереджено у сфері надання широкого спектра фінансових послуг 20 000 корпорацій у 75 країнах, що розвиваються, і 22 розвинутих країнах. Цей бізнес, що завжди мав міжнародний характер, забезпечив банкові в 1997 р. доходи сумою 8 млрд дол., половина з яких надійшла від операцій у країнах, що розвиваються. Увагу привертав і стрімкий розвиток сектора банківського обслуговування населення «Citicorp» у всьому світі. Роздрібна діяльність банку передбачала надання базових фінансових послуг фізичним особам, у тому числі відкриття чекових рахунків, емісію кредитних карток та індивідуальні позики. У 1997 р. банк обслуговував мільйони споживачів у 56 країнах світу через глобальну мережу з 1200 місцевих відділень і одержав доходи сумою 15 млрд дол. Уважається, що ініціатором злиття компаній був головний виконавчий директор «Travelers» СендіВейл (SandyWeill). Беручи до уваги швидку глобалізацію світової економіки, Вейл уважав, що для «Travelers» важливо негайно розпочати продаж своїх страхових продуктів у зарубіжні країни. До недавнього часу бар'єри на шляху міжнародної торгівлі та інвестицій у сфері фінансових послуг унеможливлювали активну діяльність. Але за умовами угоди, підписаної в грудні 1997 р. за посередництва Світової організації торгівлі, понад 100 країн світу погодилися відкрити для зовнішньої конкуренції свої банківські та страхові ринки, а також ринки цінних паперів. До угоди, яка набула чинності 1 березня 1999 р., приєдналися всі розвинуті країни і чимало країн, що розвиваються. Вона вперше дала змогу страховим компаніям, таким як «Travelers», продавати свої продукти на зовнішніх ринках. Однак, щоб

скористатися цими можливостями, «Travelers» потрібна була глобальна система роздрібного обслуговування, котру мав «Citicorp» і розбудова якої упродовж останніх 20 років була центральною стратегією банку. Розробником глобальної банківської роздрібною стратегії «Citicorp» був головний виконавчий директор цього банку Джон Рід (John Reed), котрий перебував на цій посаді протягом багатьох років. Нині Рід є одним із двох головних виконавчих директорів «Travelers», другим лишається Вейл. Саме Рід свого часу доклав максимум зусиль, щоб перетворити «Citicorp» на глобальну торговельну марку, щось на зразок «Coca-Cola» чи «McDonald's», у світі фінансових послуг. Основним принципом, на якому ґрунтувалася стратегія банківського обслуговування споживачів «Citicorp», було визнання того факту, що люди в усіх країнах мають однакові фінансові потреби, котрі змінюються та розширюються в міру того, як особа послідовно проходить через етапи свого життя і рівні достатку. На початку споживачам, можливо, потрібна позика для навчання в коледжі. У міру нагромадження достатку їм стають необхідні послуги кредиту для оренди чи купівлі житла, кредиту для придбання авто та інвестицій (а також страхування всіх згаданих операцій). За подальшого збільшення добробуту пріоритетами стають управління портфельними інвестиціями та майнове планування. «Citicorp» прагне надавати згадані послуги клієнтам в усьому світі за стандартною схемою, так само як «McDonald's» пропонує однакове базове меню своєї «fastfood». Завдяки злиттю з «Travelers» компанія зможе розвивати свою концепцію далі, продаючи через власну глобальну систему збуту вміжнародному масштабі страхові продукти та послуги з управління активами. Рід переконаний, що глобальні демографічні, економічні та політичні сили істотно сприяють втіленню цієї стратегії в життя. У розвинутих країнах у фінансових послугах зацікавлені, здебільшого, представники старших вікових категорій. У бурхливо зростаючих економіках багатьох країн, що розвиваються, цільовою групою для новоствореної «Citigroup» є «середній клас», коло потреб яких у споживчих банківських і страхових послугах розширюється в міру підвищення їхнього добробуту. Таке бачення світу стало причиною того, що представництва «Citigroup» з'явилися в багатьох країнах, що розвиваються, набагато раніше від представництв його конкурентів. У результаті «Citigroup» на сьогодні є найбільшим емітентом кредитних карток в Азії (7 млн) та Латинській Америці (9 млн). Що ж до політичних сил, — всесвітній рух у напрямку дерегуляції фінансових послуг дав змогу «Citigroup» розгорнути споживчі банківські операції в країнах, на ринки яких ще десять років тому іноземні банки не допускалися. Прикладами в азіатському регіоні є Індія, Індонезія, Японія, Тайвань, В'єтнам і найбільш вигідний потенційний партнер — Китай. Ключовим елементом глобальної стратегії «Citigroup» є надання банківських послуг в усіх країнах світу. Це знайшло своє найяскравіше відображення у створенні так званої моделі стандартного відділення банку. Ідея цієї моделі, розробленої спершу для Чилі та відпрацьованої в Афінах, полягала в тому, щоб мобільні клієнти банку, незалежно від країни перебування, потрапляли в однакову атмосферу стандартного банківського відділення: від привітання біля дверей до блакитного логотипа на стелі, банкомата й позолочених дверей, через які власники елітних карток «Citi-Gold» мають пройти, аби зустрітися зі своїм «особистим фінансовим розпорядником».

Модель «стандартного відділення» була втілена в 600 з 1200 відділень «Citicorp» ще до кінця 1997 р., і найближчим часом процес уніфікації буде завершено. Інший елемент стандартизації не такий очевидний для клієнтів і полягає в тому, що «Citigroup» робить наголос на забезпеченні однакової моделі для всіх технологічних систем в усіх відділеннях, включаючи систему управління чековими та розрахунковими рахунками, взаємними фондовими інвестиціями тощо. Згідно з ідеологією «Citigroup» цей курс на уніфікацію робить процес розширення мережі відділень банку на нових ринках швидшим і простішим. «Citigroup» також користується перевагами своєї глобальної мережі, щоб централізувати деякі аспекти своїх операцій та одержати додаткові прибутки завдяки «економії на масштабах». Наприклад, усі кредитні картки для бурхливо зростаючого європейського кредитного бізнесу виробляються в Неваді, весь друк матеріалів зосереджено в Нідерландах, а опрацювання даних — у Південній Дакоті. У межах кожної країни всі операції з кредитними картками здійснюють працівники маркетингової мережі і два штатних відділи: служба роботи з клієнтами та ощадна служба.

Заслуховування доповідей, есе у вигляді презентацій та їх обговорення за темами: Ukrainian business inclusion to the tics strategic alliances (Входження українського бізнесу до стратегічних альянсів).

Підбиття модератором-викладачем разом із студентами підсумків тренінгу.

Комплексне практичне індивідуальне завдання

Варіанти КПЗ з дисципліни «Зовнішня політика України та зарубіжних країн»

1. Основні напрями зовнішньої політики України.
2. Багатовекторність, прагматизм у зовнішньополітичній діяльності.
3. Міжнародне визнання України.
4. Розв'язання питання власності колишнього СРСР.
5. Територіальні проблеми в українсько-російських відносинах.
6. Завдання зовнішньої політики України.
7. Чорнобильська катастрофа і реакція на неї світу.
8. Участь України у створенні СНД. Структурні органи СНД.
9. Причини об'єднання країн пострадянського простору.
10. ГУАМ: створення і діяльність організації.
11. Питання острова Коса Тузла в українсько-російських відносинах.
12. Проблема повернення історичних цінностей їх власникам у міжнародних відносинах.
13. Принцип невтручання у внутрішні справи держави.
14. Поняття і сутність суверенітету держави.
15. Грузія — стратегічний партнер України.
16. Особливості співпраці України і Республіки Польща.
17. Територіальні питання в українсько-румунських відносинах.
18. Наслідки розширення Європейського Союзу для України.
19. Урядова програма «Європейський вибір України».
20. Форми співпраці України з ЄС.
21. Регіональні кризи на пострадянському просторі: сутність і шляхи розв'язання.
22. Придністровська проблема. Участь України в її врегулюванні.
23. Участь України в системі регіональної безпеки.
24. Превентивна дипломатія: сутність і застосування.
25. Україна і країни-сусіди: проблеми сучасності.
26. Візовий режим України — ЄС.
27. Стратегічне партнерство США з Україною.

28. Діяльність МВФ і ВБ в Україні.
29. Канадсько-українське особливе партнерство.
30. Кубинсько-українське відносини в гуманітарній сфері.
31. Глобальні загрози людству.
32. Боротьба з тероризмом. Позиція України.
33. Участь України у створенні світової системи безпеки.
34. Особливості зовнішньої політики УРСР у межах СРСР.
35. Основні складові зовнішньополітичного відомства України.
36. Зовнішньополітичні засади Української держави за Конституцією України.
37. Закон України “Про основи національної безпеки України”.
38. Партнерство і співробітництво з НАТО. Вимоги НАТО щодо реформування української армії. Військові навчання в межах НАТО.
39. Гельсінський процес. ОБСЄ та її діяльність в Україні.
40. Членство України в Раді Європи.
41. Європейський суд захисту прав людини і Україна.
42. Роль ПАРЄ у формуванні демократичної України.
43. Проблеми трудової міграції у відносинах України зі світом.
44. Дипломатичний корпус Української держави.
45. Українські науково-технічні проекти — у співпраці з Євросоюзом.
46. Захист прав громадян України за кордоном.
47. Транскордонне співробітництво (Карпатський Єврорегіон, Єврорегіон “Буг” та ін.
48. Європейський вибір України — урядова програма розвитку держави.
49. Співпраця України з ЮНЕСКО.
50. Польсько-українські взаємовідносини.

7. Самостійна робота

№ п/п	Тематика	К-сть годин
1.	Тема 1. Зовнішня політика Київської Русі та Галицько-Волинського князівства.	2
2.	Тема 2. Українське козацтво у міжнародних відносинах.	2
3.	Тема 3. Зовнішня політика держави Б.Хмельницького на міжнародній арені.	2
4.	Тема 4. Дипломатична діяльність Гетьманщини.	2
5.	Тема 5. «Українське питання» у міжнародних відносинах у роки Першої світової війни.	2
6.	Тема 6. Зовнішня політика України у добу Центральної Ради, Гетьманату, Директорії УНР та ЗУНР.	3
7.	Тема 7. Зовнішньополітична діяльність українських еміграційних урядів та українського радянського уряду у 1920-х рр.	2
8.	Тема 8. «Українське питання» у європейській політиці в міжвоєнний період та в роки Другої світової війни.	2
9.	Тема 9. Зовнішньополітична діяльність урядів УРСР.	2
10.	Тема 10. Основи зовнішньої політики сучасної української держави.	4

11.	Тема 11. Російсько-українські відносини та відносини з державами євразійського пострадянського простору	4
12.	Тема 12. Україна у зовнішній політиці Європейського Союзу (ЄС) і країн Європи.	4
13.	Тема 13. Відносини Сполучених Штатів Америки (США) та Канади з Україною: динаміка та актуальні проблеми співробітництва	4
14.	Тема 14. Країни Азійського-Тихоокеанського регіону у зовнішньополітичних відносинах з Україною.	4
15.	Тема 15. Діяльність України в міжнародних організаціях.	4
Разом:		43

8. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни “Зовнішня політика України та зарубіжних країн” використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- оцінювання результатів КПЗ;
- ректорська контрольна робота;
- екзамен.

9. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни “Зовнішня політика України та зарубіжних країн” визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4
20%	20%	20%	40%
Усне опитування під час заняття (10 тем по 10 балів = 50 балів) 2.Письмова робота = 50 балів	Усне опитування під час заняття (5 тем по 10 балів = 50 балів) 2.Письмова робота = 50 балів	Написання КПЗ, яке включає вибір теми, складання плану, написання роботи = 70 балів. 2.Захист КПЗ = 30 балів	1.Відповідь на два запитання, кожне з яких = 40 балам, а у підсумку = 80 балів. 2. Розв'язання 10 тестів по 2 бали кожний = 20 балів

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Використання мультимедійних засобів	1
2.	Використання мультимедійних засобів	2
3.	Використання мультимедійних засобів	3
4.	Використання мультимедійних засобів	4
5.	Використання мультимедійних засобів	5
6.	Використання мультимедійних засобів	6
7.	Використання мультимедійних засобів	7
8.	Використання мультимедійних засобів	8
9.	Використання мультимедійних засобів	9
10.	Використання мультимедійних засобів	10
11.	Використання мультимедійних засобів	11
12.	Використання мультимедійних засобів	12
13.	Використання мультимедійних засобів	13
14.	Використання мультимедійних засобів	14
15.	Використання мультимедійних засобів	15

11. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Абрассюк Сет Як Трамп зрадив Америку/С.Абрансон. К.: КМ-Букс. 2019. 552 с.
2. Аналітична доповідь до щорічного послання Президента України «Про внутрішнє та зовнішнє становище в 2018 році» /ред.: В.П.Горбулін. Нац. Ін-т стратегічних досліджень. К.: НІСІД. 928 с.
3. Аналітична доповідь до щорічного послання Президента України «Про внутрішнє та зовнішнє становище в 2018 році» /ред.: В.П.Горбулін. Нац. Ін-т стратегічних досліджень. К.: НІСІД. 688 с.

4. Бжезінський Збігнев Велика шахівниця: американська першість та її геостратегічні імперативи /З.Бжезінський. Харків: Фабула, 2018. 288 с.
5. Білоцерківський В.Я. Історія України: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2018. 536 с.
6. Власюк О.Кремлівська агресія проти України: роздуми в контексті війни: монографія / О.С.Власюк, С.В.Кононенко. Нац. Ін-т стратегічних досліджень. Київ: НІСД, 2018. 304 с.
7. Володина Тетяна Ігри відображень: у пошуках власного образу: якою бачить Україну світ /Т.Володина. Харків: Віват, 2018. 352 с.
8. Горбулін В.П. Україна і Росія: Десятий вал чи Китайська стіна/В.П.Горбулін, О.С.Власюк, С.В.Кононенко. Нац. Ін-т стратегічних досліджень. К.: НІСД, 2018. 64 с.
9. Горюнова Є.О. Євроінтеграція: навч. посібник /Є.О.Горюнова. К.: Академвидав, 2018. 224 с.
10. Грицак Ярослав Розмови про Україну /Я.Грицак, І.Хруслінська. Нац. Ун-т. «Києво-Могилянська Академія». Київ: Дух і літера, 2018. 360 с.
11. Грубінко А.В. Велика Британія в системі європейської зовнішньої і безпекової політики (1990-2016 рр.): монографія /А.В.Грубінко. Тернопіль: Ю.В.Осадца, 2018. 640 с.
12. Грубінко А. Українсько-британські відносини 1991-2004: монографія /А.В.Грубінко. Т.: Вид. відділ ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2005. 336 с.
13. Давидюк М. Як працює Путінська пропаганда /М.Давидюк Київ: Смолоскип, 2018. 200 с.
14. Далекосхідний вектор як важливий елемент зовнішньої політики України: аналітична доповідь /кол. авт.: К.А. Кононенко. Нац. Ін-т. стратегічних досліджень. Київ: НІСД., 2018. 48 с.
15. Добровольський О. Геополітичний розвиток Південної Азії, Океанії, Африки й Латинської Америки та інтереси України /О.Добровольський. К.: «Пульсари». 2018. 128 с.
16. Довідник з європейської інтеграції /ред. О.Б.Чернега. Львів: Магнолія-2006., 2018. 240 с.
17. Донбас і Крим: ціна повернення: монографія /за заг. ред. В.П.Горбуліна Нац. Ін-т. стратегічних досліджень. Київ: НІСД., 2018. 474 с.
18. Дорошенко М. Неоголошені війни Росії проти України у ХХ – на початку ХХІ ст.: причини і наслідки /М.Дорошенко. Київ: Ніка-Центр, 2018. 192 с.
19. Європейська інтеграція: навч. посібник /ред. М.І.Макаренко, Л.І.Хомутенко. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 344 с.
20. Зовнішнє і внутрішнє становище України у 2017 році: аналіз проблем і варіанти рішень /за ред. В.П.Горбуліна. Харків: Фоліо, 2018. 927 с.
21. Зовнішня політика України – 2007: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети: щорічник /за ред. Г.М.Перепилиці. К.: Стилос. 2018. 312 с.
22. Зовнішня політика України – 2008: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети: щорічник /за ред. Г.М.Перепилиці. К.: Стилос. 2019. 336 с.
23. Зовнішня політика України – 2009: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети: щорічник /за ред. Г.М.Перепилиці. К.: Стилос. 2019. 318с.
24. Зовнішня політика України – 2010: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети: щорічник /за ред. Г.М.Перепилиці. К.: Стилос. 2019. 352 с.

25. Зовнішня політика України – 2011: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети: щорічник /за ред. Г.М.Перепилиці. К.: Стилос. 2019. 384 с.
26. Зовнішня політика України – 2012: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети: щорічник /за ред. Г.М.Перепилиці. К.: Стилос. 2019. 304 с.
27. Зовнішня політика України – 2013: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети: щорічник /за ред. Г.М.Перепилиці. К.: Стилос. 2019. 352 с.
28. Інформаційні механізми нейтралізації негативних зарубіжних впливів на регіони України в умовах гібридної війни: наукова доповідь. Київ. Національна бібліотека імені В.Вернадського. 2018. 72 с.
29. Історія України підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів /за ред. д.і.н., проф.М.І.Бущина, д.і.н. проф. О.І.Гуржія. Черкаси: Український літопис. 2019. 644 с.
30. Кожевников В. Україна і Росія: сусіди, друзі, брати, вороги? Вид. 3-тє допов. Київ: ЮСТОН, 2019. 82 с.
31. Копійка В.В. Європейський Союз: історія і засади функціонування: навчальний посібник / В.В.Копійка. 2-е вид. випр. і доповнене. К.: Знання, 2019. 759 с.
32. Кормич Л.І., Багацький В.В. Історія України: підручник. Київ: Алерта. 2006. 412 с.
33. Кузьо Т. Війна Путіна проти України: революція, націоналізм і криміналітет /Т.Кузьо. Київ «Дух і літера». 2018. 560 с.
34. Кулеба Д. Війна за реальність: як перемагати у світі фейків, правди і спільнот /Д.Кулеба. Київ. 2019.
35. Кульчицький С. Україна на порозі об'єднаної Європи: монографія /С.Кульчицький, М.Міщенко. Центр Разумкова. Київ. Заповіт. 2018. 232 с.
36. Магда Є. Гібридна агресія Росії: уроки для Європи /Є.Магда. Київ: Каламар, 2019. 268 с.
37. Мейс Джеймс Комунізм та дилеми національного визволення: національний комунізм у радянській Україні 1918-1933 /Дж. Меймс. Київ: Комора, 2018. 496 с.
38. Мицик Ю.А., Бажан О.Г. Історія України. К.: ТОВ «Видавництво «Кліо», 2019. 680 с.
39. Нікітенко Костянтин Пішаки Сталіна: міфологеми радянської пропаганди і правда історії /К.В.Нікутенко. Львів: Левада. 2019. 604 с.
40. Нова Європа: есеї українських інтелектуалів /упоряд. К.Зарембо. Львів: Видавництво Старого Лева. 2018. 176 с.
41. Парахонський Б.О. Системна криза міжнародної безпеки: Близькосхідний-Чорноморський простір: аналітична доповідь /Б.О.Парахонський, Г.М.Яворська. Нац. Ін-т. стратегічних досліджень. Київ: НІСД. 2018. 52 с.
42. Полуостров краха: хроніка окупації и порушення прав человека в Крыму. Українська Гельсінська спілка з прав людини. Киев: Компания ВАИТЭ. 2018. 77 с.
43. Почепцов Г.Г. Сенси і війни: Україна і Росія в інформаційній і смислових війнах /Г.Г.Почепцов, пер. з рос. Т.Гуменюк. Київ: Києво-Могилянська академія. 2018. 316 с.
44. Пріоритети політики України щодо країн Азії: аналітична доповідь. /НІСД. За заг. ред. О.В.Литвиненка. К.: 2018. 64 с.

45. Про внутрішнє і зовнішнє становище України в 2012 році: щорічне послання Президента України до Верховної Ради України. Київ. 2018. 253 с.
46. Прус Валерій, Тарас Чухліб Історія України. Курс лекцій. К.: «Фенікс», 2018 376 с.
47. Режим Путіна: перезавантаження-2018/за ред. М.Розумного. Нац. Ін-т стратегічних досліджень. Київ: НІСД. 2018. 480 с.
48. Російська окупація і де окупація України: історія, сучасні загрози та виклики сьогодення: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Київ: Леся, 2018. 348 с.
49. Російський вплив в Україні в 1991-2011 роках: матеріали презентації монографії В.Мироненка. Чернігів: 2018. 28 с.
50. Російсько-український конфлікт: стан, перспективи: позиції експертів, громадян /гол. ред. Л.Шангіна. Київ: Заповіт. 2018. 56 с.
51. Слова та війни: Україна в боротьбі з Кремлівською пропагандою /редкол. В.Єрмоленко. Київ: КІС, 2018. 132 с.
52. Сорока М. Світ відкриває Україну: Про зовнішню політику української держави у 90-х роках ХХ століття: статті. Документи. Коментарі. К.: Київська правда. 2018. 782 с.
53. Сорос Д. Європейський Союз дезінтеграція чи відродження? Київ: Дух і літера. 2018. 240 с.
54. Танцюра В.І. Історія України: навчальний посібник /В.І.Танцюра, С.М.Куліш, О.О.Пересада. Х.: ХНУ імені В.Н.Каразіна. 2018. 492 с.
55. Теорія міжнародних відносин. Міжнародні відносини та світова політика: навчальний посібник /ред. М.П.Требін. Нац. юридичний ун-т ім. Я.Мудрого. Харків: Право, 2018. 540 с.
56. Турчин Б.Я. Дипломатична та консульська служба: підручник / Я.Б.Турчин, Л.О.Дорош, О.Я.Івасечко. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2018. 332 с.
57. Україна і світ. Теоретичні та практичні аспекти діяльності у сфері міжнародних відносин: Матеріали науково-практичної конференції. м. Київ 19-20 квітня 2017 р. Київ: Вид. центр КНУКІМ, 2018. 427 с.
58. Україна та Німеччина: міждержавні відносини: зб. наук. праць. /редкол.: В.Верстюк, С.Віднянський., Р.Піріг. НАН України. Ін-т історії України. Київ-Чернігів: Сіверський центр післядипломної освіти, 2018. 384 с.
59. Україно-польські відносини в умовах гібридних загроз безпеці /наук. ред.: В.Балюк, М.Дорошка Ін-т міжнародних відносин. Київ: Нац. ун-ту ім. Т.Шевченка. Київ: Ніка-Центр, 2019. 280 с.
60. Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів. 1944– 1961. К., 2018.
61. Херлен М.Х. Війни Путіна. Чечня, Грузія, Україна: незасвоєні уроки минулого: пер. з англ. Харків: Віват, 2018. 302 с.
62. Чекаленко Л.Д. Зовнішня політика України: підручник. /Л.Д.Чекаленко. К.: Либідь, 2018. 478 с.
63. Чуткий А.І. Історія України: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: МАУП, 2018. 352 с.

64. Як облаштувати Росію: експертна дискусія /упоряд. Ю.Сиротюк, Т.Бойко. Львів: Астролябія, 2018. 78 с.
65. Якубова Л. «Русский мир» в Україні: на краю прірви /Л.Якубова. Вид. 2-ге. Київ: Кліо, 2018. 384 с.
66. Alden Chris, Aran Amnon 2018 Foreign Policy Analysis: New Approaches, 2nd ed. London : Routledge.
67. Brummer Klaus, Harnisch Sebastian Oppermann Kai Panke Diana, eds. 2019. Foreign Policy as Public Policy? Promises and Pitfalls Cham Manchester University Press.
68. Chrysosgelos Angelos-Stylianos 2018. “Transnational European Party Federations as EU Foreign Policy Actors: The Activities of Europarties in Eastern Partnership States .” Journal of Common Market Studies 55 (2): 257–74.
69. Haesebrouck Tim. 2018. “Democratic Participation in the Air Strikes against Islamic State: A Qualitative Comparative Analysis .” Foreign Policy Analysis 14 (2): 254–275.
70. Heffington Colton. 2018. “Do Hawks and Doves Deliver? The Words and Deeds of Foreign Policy in Democracies.” Foreign Policy Analysis 14 (1): 64–85.

Інформаційні ресурси:

1. www.smi.ru
2. www.eu.com.
3. www.yuszchenko.com.ua
4. www.un.org.ua
5. www.inoismi.ru
6. www.mfa.gov.ua
7. www.mid.ru
8. www.president.gov.ua
9. www.kmu.gov.ua
10. www.rada.gov.ua
11. www.pravda.ua
12. www.day.kiev.ua
13. www.Russia.org.ua.
14. www.GazetaSNG.ru
15. www.president.kremlin.ru
16. www.RusEnergy
17. www.Turkmenistan.Ru
18. www.cis.ru
19. www.Strana.ru,
20. www.Ukraina.ru
21. www.nb.org
22. Віденська конвенція про дипломатичні зносини. 18 квітня 1961 р.
[Електронний ресурс] // Інформаційно-довідковий бюлетень консульських зносин. — URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_048
23. Віденська конвенція про представництво держав у їх відносинах з міжнародними організаціями універсального характеру. 14 березня 1975 р.
[Електронний ресурс] // Інформаційно-довідковий бюлетень консульських

- зносин. — URL:http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_254
24. Декларація про державний суверенітет України [Електронний ресурс] // Законодавство України. — URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=55-12>
25. Конституція України // [Електронний ресурс] // Законодавство України. — URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
26. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 1 липня 2010 року № 2411-VI [Електронний ресурс] // Законодавство України. — URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>
27. Про Основні напрями зовнішньої політики України: Постанова Верховної Ради України від 2 липня 1993 року № 3360-XII [Електронний ресурс] // Законодавство України. — URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3360-12>
28. Про Положення про Міністерство закордонних справ України [Електронний ресурс] // Розпорядження Президента України. — URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/381/2011>
29. Устав Содружества Независимых Государств URL: <http://www.cis.ru>